

Бердянський державний педагогічний
університет

НОВІ ПЕДАГОГІЧНІ ВИМІРИ
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ:
СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ

Матеріали

Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції

15 листопада 2023 року

Міністерство освіти і науки України

Бердянський державний педагогічний університет

Факультет психолого-педагогічної освіти та мистецтв

**НОВІ ПЕДАГОГІЧНІ ВИМІРИ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

15 листопада 2023 року

Друкується за рішенням вченої ради Бердянського державного педагогічного університету. Протокол №7 від 30.11.2023

Редакційна колегія:

КОВАЛЬ Людмила – декан факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв Бердянського державного педагогічного університету, докторка педагогічних наук, професорка, заслужений працівник освіти України;

ЧЕМОНИНА Лада – кандидатка педагогічних наук, доцентка, завідувачка кафедри початкової освіти Бердянського державного педагогічного університету.

Нові педагогічні виміри професійного розвитку майбутніх учителів: сучасні реалії та виклики: матер. Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (15 листопада 2023 р., Бердянський державний педагогічний університет) / за ред. проф. Л. Коваль, доц. Л. Чемоніна. Бердянськ, 2023. 224 с.

ЗМІСТ

Секція 1. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПІД ЧАС ТИМЧАСОВОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ

- 1. КОВАЛЬ Людмила, ПОПОВА Ольга.** Соціалізація молодших школярів у кризових умовах: виклики та перспективи поствоєнного відновлення.....10
- 2. КОРОБОВА Ольга.** Особливості навчання групової фасилітації педагогічних працівників сучасного ЗЗСО.....17
- 3. МУХІНА Тетяна.** Соціальні мережі як засіб формування цифрової компетентності майбутніх учителів початкової школи.....14
- 4. ЧЕМОНИНА Лада.** Особливості створення благополучного освітнього середовища для здобувачів вищої освіти.....21

Секція 2. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У КОЛЕДЖАХ: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

- 1. ГУСАК Наталія.** Формування професійної компетентності у майбутніх учителів трудового навчання в дистанційних мовах.....23
- 2. ДЕГТЯРЬОВА Любов.** Віртуальна дошка padlet як інструмент візуалізації навчального матеріалу та організації співпраці між учасниками освітнього процесу в умовах воєнного стану.....25
- 3. КИЗЬ Наталія.** Онлайн-практика як одна із форм її проведення в умовах дистанційного навчання та воєнного стану.....29
- 4. НЕМЦЕВА Наталія.** Структура етичної педагогічної майстерності.....32
- 5. ОЛІЙНИК Олена.** Формування професійної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах воєнного стану.....35
- 6. ФЕДОРОВА Ірина.** Розвиток критичного мислення студентів засобами проектної технології в умовах вимушеного ускладнення освітнього процесу.....40

Секція 3. ПСИХОЛОГІЧНА СТІЙКІСТЬ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ПЕРІОД ВІЙНИ: ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ТА НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

- 1. БАСЮК Наталія.** Емоційний інтелект у професійній діяльності вчителя початкових класів.....44
- 2. ГОРЕЦЬКА Олена.** Особливості прояву копінг-поведінки здобувачів вищої освіти – вимушених переселенців.....48

3. КАБАНОВА Дар'я. Соціально-психологічні фактори адаптації студентів-першокурсників педагогічного коледжу до умов дистанційного навчання.....	51
4. МЕЛІХОВА Валерія. Арт-терапія як засіб подолання стресу у дітей з особливими освітніми потребами під час війни	56
5. ФЕДОРИК Вікторія. Вплив особистісних особливостей здобувачів вищої освіти на здатність до ефективного подолання стресу.....	59
6. ЧЕРЕЗОВА Ірина. Особливості психологічного стану учасників освітнього процесу в умовах війни: стан та виклики.....	63
7. ЮДІНА Ася, ФЕДОРИК Вікторія. Аналіз домінуючих копінг-стратегій внутрішньо переміщених викладачів ЗВО в умовах воєнного стану.....	66

**Секція 4. РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В
УМОВАХ ЗМІНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ**

1. БЕЖЕНАРЬ Лілія, МУХІНА Тетяна. Інтерактивні форми і методи навчання як засіб розвитку мовленнєвої компетентності молодших школярів на уроках української мови.....	71
2. БЕЗРУКАВА Анастасія, ЧЕМОНИНА Лада. Теоретичні аспекти проблеми розвитку зв'язного мовлення здобувачів початкової освіти засобами інформаційно-куманікаційних технологій.....	75
3. ДОВГОПОЛ Юліана. Розвиток особистості молодшого школяра в умовах зміненої життєвої реальності в Україні	78
4. ДУБОВИКОВА Ангеліна. Розвиток особистості учня з особливими потребами у початковій школі в умовах зміненої реальності.....	79
5. ГОМЕНЮК Дар'я, ПЕТРИК Крістіна. Ігрова діяльність як засіб активізації пізнавального інтересу молодших школярів в умовах реформування початкової освіти.....	81
6. КАЧАЄВА Владислава, МУХІНА Тетяна. Дослідницька діяльність молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» як пріоритет сучасної освіти.....	84
7. КОБЗАР Діана, БОНДАР Юлія. Дидактична настільна гра як ефективний засіб формування природничих компетентностей молодших школярів на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ».....	87
8. КОВАЛЬ Карина, НЕСТЕРЕНКО Марина. Ефективність інтелект-карт як інструменту візуалізації та структурування навчального матеріалу в роботі зі здобувачами початкової освіти.....	91

- 9. КРАСОВСЬКА Валентина.** Підвищення ефективності дистанційного освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами під час воєнного стану в Україні.....95
- 10. ЛУПИР Діана, МУХІНА Тетяна.** Онлайн-дошки як засіб підвищення ефективності та якості навчання математики у початковій школі в умовах дистанційного навчання.....97
- 11. МАЛИШ Яна, ПЕТРИК Крістіна.** Сучасна система оцінювання знань молодших школярів у Німеччині та її вплив на освітні реформи в Україні100
- 12. МОРОЗ Юлія, ХЛАНТА Євгенія.** Альтернативи традиційного навчання в умовах зміненої реальності для здобувачів початкової освіти.....105
- 13. НАГАЄНКО Лілія.** Особливості організації групової роботи молодших школярів на уроках математики в умовах НУШ.....108
- 14. НАУМЕНКО Анастасія, ПЕТРИК Крістіна.** Цифрові інструменти як засіб формування іншомовної лексичної компетентності молодших школярів в умовах дистанційної освіти.....111
- 15. ПАТИКА Вікторія, МУХІНА Тетяна.** Ігрові форми та методи при вивченні величин на уроках математики в початковій школі як вимога сучасності.....115
- 16. РОМАНОВА Оксана, СПІВАК Любов.** Гендерні особливості самооцінки молодших школярів в умовах зміненої реальності.....118
- 17. РЕХЛЕЦЬКА Діана, БОНДАР Юлія.** Особливості застосування інтерактивних методів навчання на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в Новій українській школі.....121
- 18. САПРАНКОВА Катерина, ЛЕСИК Анжеліка.** Особливості розвитку емоційного інтелекту молодших школярів в умовах зміненої реальності.....125
- 19. СОКОЛЕНКО Анастасія, ПЕТРИК Крістіна.** Мобільні технології як засіб комунікативного розвитку здобувача початкової освіти на уроках мовно-літературної освітньої галузі.....128
- 20. СОМОВА Анастасія.** Використання вібротерапевтичного масажера Z-vibe у логопедичному масажі дітей з порушеннями мовлення.....131

21. СОМОВА Анастасія. Особливості використання гарнітури Forbrain для корекції фонетико-фонематичного недорозвитку мовлення у дітей другого року першого циклу навчання у закладі загальної середньої освіти.....	133
22. УДОВЕНКО Анна, НЕСТЕРЕНКО Марина. Аналіз ефективних електронних освітніх ігрових ресурсів для дистанційних уроків математики в початковій школі.....	135
23. ХОМИН Олеся, ШУКАТКА Оксана. Розвиток молодших школярів під час війни: вплив травматичних подій на психічне здоров'я дітей.....	137
24. ЧЕРКЕС Ольга, ПІДГУРСЬКА Валентина. Методика розвитку зв'язного мовлення молодших школярів у процесі театралізованої діяльності.....	139
25. ЧОРНА Вікторія, ПЕТРИК Крістіна. Особливості використання наочності на уроках математики в початковій школі.....	143
26. ШЕРЕМЕТ Ольга, НЕСТЕРЕНКО Марина. Використання додатків Google на уроках української мови в початковій школі.....	145
27. ШИБІВСЬКА Софія, ШУКАТКА Оксана. Психологічні особливості організації навчання молодших школярів в умовах воєнного стану.....	148
28. ШИЛО Анжела. Особливості подолання освітніх втрат.....	152
29. ФАТЬЯНОВА Тетяна. Основні шляхи формування м'яких навичок (soft skills) у здобувачів початкової школи.....	155
30. ЯКИМЕЦЬ Марія, ХЛАНТА Євгенія. Змішане навчання в умовах воєнного стану: виклики та можливості.....	158

**Секція 5. ЖИТТЄВОТВОРЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ
ОСВІТИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА**

1. БІЛОКОНЬ Яна, БАРАНОВСЬКА Ірина. Естетичне виховання молодших школярів засобами театру ляльок.....	162
2. ВИСІКАЙЛО Тетяна. Роль навчального натюрморту в професійному становленні майбутніх художників-живописців.....	165
3. ВЛАДИМИРОВА Алла. Дитячий музичний досвід та його своєрідність в процесі дистанційного навчання.....	168
4. ГОРБАТЮК Ольга. Мистецтво гри на бандурі: традиції та сучасність.....	171

5. ГРИШИНА Аліна, КАЧЕРОВА Ольга. Розвиток художньої креативності через вивчення національної культури в початковій школі.....	174
6. ДЖУРАЄВА Яніна. Підприємницька компетентність як уміння генерувати нові ідеї та ініціативи.....	176
7. ДЗИГАЛЮК Карина. Вплив музичного мистецтва на розвиток особистості дитини дошкільного віку.....	180
8. ДЗЮБА Світлана. Використання методів арт-терапії для формування психологічного здоров'я здобувачів освіти.....	183
9. ДРОЗДОВА Валерія, КАЧЕРОВА Ольга. Нестандартні техніки малювання, як ефективний засіб розвитку мислення та виявлення індивідуальних творчих здібностей здобувачів початкової освіти.....	186
10. ІВАНОВА Олена, Модернізація і розвиток критичного мислення майбутніх вчителів англійської мови, як технології формування методичної компетентності.....	189
11. КАЧЕРОВА Ольга. Образотворче мистецтво в теоретико-методологічних проєкціях: академічне консультування для особистісного розвитку.....	195
12. КОЗЛОВА Катерина, КАЧЕРОВА Ольга. Як використовувати образотворче мистецтво для вивчення інших навчальних дисциплін: математика, ЯДС.....	198
13. КОНОНЕНКО Марина, КАЧЕРОВА Ольга. Культурна спадщина та її збереження в умовах війни й конфліктів: досвід України та інших країн.....	200
14. КИРИЛЕНКО Олександра, КАЧЕРОВА Ольга. Мистецька освіта як засіб стимулювання самовираження здобувачів початкової освіти.....	202
15. ЛЮТА Діана. Характеристика емоцій та почуттів дітей дошкільного віку.....	205
16. МАРТИНЮК Леся. Роль гуртка народної творчості в системі сучасної мистецької освіти.....	208
17. ПОЛЩУК Катерина, КАЧЕРОВА Ольга. Збереження історичної пам'яті в сучасному мистецтві України.....	213
18. ПОЛТАВЕЦЬ Вікторія, КАЧЕРОВА Ольга. Аналіз програми мистецької освіти у НУШ та її вплив на творчий розвиток здобувачів початкової освіти.....	215
19. СЕНЧЕНКО Владислав, КАЧЕРОВА Ольга. Роль інтерактивних технологій у навчанні мистецтва в початковій школі. які можливості та обмеження цих технологій?	217

20. СОКОЛЕНКО Анастасія, КАЧЕРОВА Ольга. Психологічні аспекти розвитку творчих здібностей здобувачів початкової освіти через навчання мистецтва.....	219
21. ТКАЧУК Інна, КАЧЕРОВА Ольга. Мистецька освіта в контексті інклюзивної школи: розвиток творчих здібностей усіх учнів.....	221

компетентності, яка є необхідною для успішного навчання та життя в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Білецька Л. С., Білецький Р. Р. Особливості використання ігрового методу навчання математики в початковій школі. *Педагогічні науки*. Вип. LXXXVII. 2019. С. 45–51.
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.10.2023).
3. Листопад Н. П. Вивчення величин на уроках математики в початковій школі на засадах компетентнісного підходу: метод. реком. Київ: Педагогічна думка, 2020. 72 с.
4. Опалько Т. В. Дидактичні ігри на уроках математики в 1 класі: навч.-метод. посіб. Сарни, 2018. 28 с.
5. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1–2 та 3–4. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення 20.10.2023).
6. Хворостіна Ю. В., Удовиченко О. М., Юрченко А. О. Особливості використання дидактичних ігор на уроках математики. *Інноваційна педагогіка*. Вип. 19. Т. 3. 2019. С. 141–146.

РОМАНОВА Оксана,

кандидатка психологічних наук,
старша викладачка кафедри теорії та
методик дошкільної і початкової
освіти Хмельницького обласного
інституту післядипломної
педагогічної освіти,

СПІВАК Любов,

докторка психологічних наук,
професорка кафедри психології
Бердянського державного
педагогічного університету

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ САМООЦІНКИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ЗМІНЕНОЇ РЕАЛЬНОСТІ

Всебічний розвиток особистості здобувачів освіти, розпочинаючи з рівня початкової освіти, є важливим завданням закладів повної загальної середньої освіти, як відзначено в Законі України «Про освіту». Тому вивчення питання про розвиток особистості молодших школярів в

умовах зміненої реальності є пріоритетним для сучасної української психологічної науки і педагогічної практики.

Відсутність наукових психологічних досліджень самооцінки молодших школярів в умовах зміненої реальності зумовило визначення мети нашого дослідження: емпірично вивчити гендерні особливості самооцінки молодших школярів у період воєнного стану. Досягненню цієї мети сприяло розкриття сутності поняття «самооцінка» та емпіричне дослідження гендерних особливостей самооцінки молодших школярів у період воєнного стану.

Самооцінка презентує, як раціональне, так і емоційно зафарбоване ставлення особистості до своїх рис, здібностей тощо, виступаючи особистим судженням про власну значущість. Загальна самооцінка особистості інтегрує самооцінки її важливих якостей, здібностей, фізичних характеристик тощо. Самооцінка молодших школярів спочатку розвивається завдяки оцінюванню їх навчальних досягнень учителем, згодом – їх фізичних, емоційних і соціальних характеристик значущими іншими. Крім цього, молодші школярі оцінюють окремі власні вчинки, усвідомлюючи особливості своєї поведінки та риси характеру [1; 2].

Емпіричне дослідження гендерних особливостей самооцінки молодших школярів було проведено офлайн у травні 2023 року на базі закладів повної загальної середньої освіти міста Хмельницького. Контингент досліджуваних склали 36 молодших школярів і 36 молодших школярок віком від 8-ми до 9-ти років. Дослідження проводилося з дотриманням етичних норм.

Емпіричне дослідження передбачало застосування опитувальника для визначення рівня загальної самооцінки [2, С.147-149]. Досліджуваним пропонувалося вибрати один варіант відповіді («так», «ні» чи «не знаю») для кожного твердження. За ключем було опрацьовано результати і визначено рівні загальної самооцінки – адекватну, занижену чи завищену.

Одержані емпіричні результати щодо рівнів загальної самооцінки досліджуваних презентовано на рис. 1.

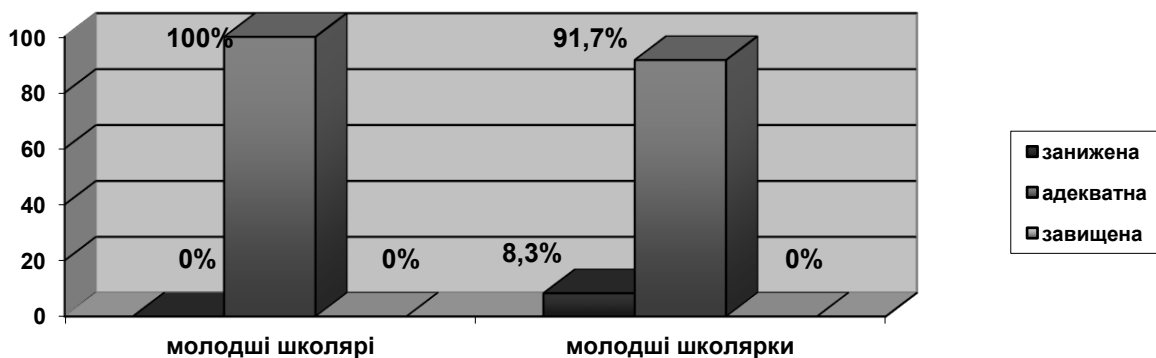

Рис. 1. Рівні загальної самооцінки молодших школярів і школярок

З рис. 1 помітно, що в багатьох досліджуваних (100 % молодших школярів і 91,3 % молодших школярок) встановлено адекватну самооцінку. Вони впевнені у собі та досягненні успішного результату в різних видах діяльності, зокрема й у навчанні. На їхню думку, вони майже такі ж розумні й кмітливі, як їхні однокласники. В них переважає гарний настрій.

Занижену самооцінку виявлено в 8,3 % молодших школярок. Вони вважають, що навчаються значно гірше, порівняно зі своїми однокласниками. Їм здається, що інші (вчителі, однокласники) думають про них не дуже добре. На їхню думку, інші люди є кращими за них. В них часто поганий настрій. Вони не думають, що постійно потрібні кому-небудь. Завищеної самооцінки в досліджуваних не помічено.

Загалом доцільно відзначити відсутність завищеної самооцінки в усіх досліджуваних, занижену самооцінку лише в невеликій кількості молодших школярок та недиференційований характер самооцінки у багатьох молодших школярів і всіх молодших школярів.

Натомість у довоєнний час, за допомогою цього ж опитувальника було визначено диференційовану загальну самооцінку в молодших школярів і молодших школярок віком 8-9 рр. Зокрема в більшості молодших школярів (78,6 %) і молодших школярок (85,4 %), було виявлено адекватну самооцінку. В решти молодших школярів і молодших школярок – завищену (10,7 % і 5,3 %) та занижену (10,7 % і 9,3 %) самооцінку, відповідно [1].

Перспективним для подальших наукових пошуків вважаємо емпіричне вивчення соціальних і психологічних чинників розвитку самооцінки молодших школярів в умовах зміненої реальності.

Список використаних джерел

1. Романова О. В. Гендерні особливості становлення «Я-концепції» молодших школярів : автореф. дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07/ Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, 2012. 22 с.

2. Співак Л. М. Діагностика і корекція «Я-концепції» молодших школярів з низьким рівнем навчальних досягнень : навч. посіб. 2-ге вид. Київ : Каравела, 2011. 224 с.

Технічний редактор – Катерина МАЛЯРОВА

За зміст статей відповідальність несуть автори